

Redaksjonelt

Den 3. juni i år fylte professor Bjarne Rogan 70 år. Vi markerer jubileet og Rogans store innsats for fagene våre med å gjøre dette nummeret av *Tidsskrift for Kulturforskning* til et festskrift til ham.

Rogan har bak seg en førti år lang forskerkarriere. Han ble Cand. Philol. ved Universitetet i Oslo i 1975 med hovedfag i fransk, og med historie og engelsk i sin fagkrets. Hovedoppgaven handlet om fransk språkhistorie, og i årene som fulgte underviste han i fransk språk og språkhistorie ved samme universitet. Samtidig studerte han videre. I 1982 ble han forskningsstipendiat NAVF i etnologi, og fire år senere disputerte han som dr.philos. Samme år, i 1986, ble han ansatt som førsteamanuensis i etnologi ved Universitetet i Oslo, og han har vært professor fra 1993.

Rogan har hatt en rekke lederverv. Fra 1992–1994 var han bestyrer ved Institutt for kulturstudier, Universitetet i Oslo. I 1999–2001 arbeidet han i Paris, som direktør ved Norsk-fransk kontor for forsknings-samarbeid innenfor humaniora og samfunnsfag. I årene 2003–2006 var han dekan ved Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo. Han vendte tilbake til jobben i Paris i 2010, der han var senterleder inntil han gikk av med pensjon i juni i år.

Rogan har tatt aktivt del i den omstruktureringen av universitetet som har foregått de siste tiårene. Som bestyrer av Institutt for kultur- og samfunnsfag tok han fatt på arbeidet med å bygge opp et flerfaglig storinstitutt der tverrfagligheten stod høyt i kurs, men der de daglige utfordringene også dreide seg om mer prosaiske ting som

samløkalisering på Blindern og fordeling av kontorplasser. Som dekan noen år senere stod han ikke bare i sentrum av gjennomføringen av Kvalitetsreformen, men tok også initiativ til den neste gjennomgripende omorganiseringen av fakultetets institutter.

Rogan er en allsidig forsker. Gjennom sin karriere har han beskjeftiget seg med både historiske studier og feltarbeidsbaserte samtidstudier. Doktoravhandlingen var en samferdselshistorisk studie av det gamle skysstellet. Og samferdselens og turismens historie har siden vært et felt han stadig har vendt tilbake til, blant annet i boken *Mellom tradisjon og modernisering. Kapitler av 1800-tallets samferdselshistorie* (Novus forlag, 1998). Et annet av Rogans interessefelt har vært kystkultur og fiskeri. På første halvdel av 1990-tallet var han og fotograf Arthur Sand jevnlig på feltarbeid med Nordsjøfiskere. Det resulterte i boken *Fra Hidra til nordsjøbankene* (Novus forlag, 1995). Tjue år senere vendte Rogan og Sand tilbake til kystfisket. De har fulgt både Lofotfisket, snurrevadfiske og makrellfiske, dokumentert og deltatt i arbeidsprosesser og sjøliv. Slik har Rogan lagt til rette for en grundig etnografisk dokumentasjon av endringene i yrkesfiskernes hverdagsliv og arbeidsformer. Bildet på omslaget av dette nummeret av *Tidsskrift for kulturforskning* er fra et slikt feltarbeid.

Rogan har også publisert en rekke bøker og artikler om museer, samlinger og samlere. Selv har han blitt karakterisert som «skap-samler», ikke minst på grunn av sin interesse for store, gamle skap av fransk eik. Materiell kultur og kulturens materialitet har vært en

overordnet interesse som har knyttet ulike forskningsprosjekter sammen. Og i 2011 redigerte han og Saphinaz Naguib en antologi som nettopp bærer navnet *Materiell kultur & kulturens materialitet* (Novus forlag). Der oppsummerer Rogan sitt syn på teoriutviklingen og den etnologiske faghistorien på dette feltet. De siste årene har han også arbeidet med de kulturhistoriske fagenes historie i Norge. Sammen med Anne Eriksen redigerte han det massive verket *Etnologi og folkloristikk. En fagkritisk biografi om norsk kulturhistorie* (Novus forlag, 2013). Gjennom dette arbeidet utvidet han sitt faglige interessefelt, og de siste årene har han vært like engasjert i den folkloristiske som den etnologiske faghistorien. Det har blant annet resultert i artikler både om Reidar Th. Christiansen og folkloristikkens rolle i arbeidet til organisasjonen SIEF.

Rogan har i alle år samarbeidet tett med Novus forlag og Kari og Olav Røsset. Forlaget har utgitt de fleste av bøkene hans. På 1980-tallet samarbeidet han også med forlaget om å gi ut tidsskriftet *Dugnad*. I årene 2013–2015 dreide samarbeidet seg igjen om tidsskriftutgivelser. Denne gangen gjaldt det *Tidsskrift for kulturforskning*, der Rogan var redaktør. Da vi skulle lage et festskrift til ham, var det derfor naturlig for oss å velge nettopp *Tidsskrift for kulturforskning* og Novus forlag.

Festskriftet inneholder artikler som omhandler mange av de feltene Bjarne Rogan selv har arbeidet med, enten som forsker eller som forskningsstrateg – universitetspolitikk, museer og samlinger, materialitet, reiser, kulturteori og kulturhistorisk faghistorie.

Bjarne Hodne har sett nærmere på den norske universitetspolitikken og med HF-fakultetet i Oslo som eksempel har han undersøkt hvordan institusjonene i høyere utdanning har forholdt seg til New Public Management, Kvalitetsreformen, finansie-

ringssystemet og forskningsmeldingenes prioriteringer. Anne Eriksen og Brita Brenna skriver begge om samlingshistorie. Eriksen undersøker et felt som nyere samlings- og museumsforskning har vist lite interesse for, nærmere bestemt våpen, krigstroeer og militært utstyr. Og hun undersøker tre museer som har sin opprinnelse i fyrstelige våpensamlinger: *Livrustkammaren* i Stockholm, *Deutsches Historisches Museum – Zeughaus* i Berlin og *Musée de l'Armée – Invalides* i Paris. Brenna har festet seg ved Rogans begrep om *samlingsens poesi*. Dette begrepet bruker hun for å undersøke samlingspraksiser blant naturforskere i Danmark-Norge på 1700-tallet. I sin artikkel «Når veggene taler» undersøker Saphinaz Naguib den visuelle kulturens materialitet i dagens Egypt. Hun bruker flanørens tilnærming for å studere hvordan gatekunst, graffiti og kalligrafitti påvirker vår opplevelse og forståelse av den arabiske våren i Egypt. I Siv Ringdals artikkel er fokuset rettet mot de transatlantiske migrasjonsreisenes kulturhistorie. Hun tar utgangspunkt i noen eidelere etter sine tippoldeforeldre, blant annet et gammelt fotografi av 26 industriarbeidere, for å diskutere hvordan materiell kultur og fotografier kan bidra med nye perspektiver i studier av migrasjon. John Ødemark tar utgangspunkt i en såkalt «totempæl», som ble reist i 2012 av de britiske kunstnerne og øko-aktivistene David de Rothschild og Matthew Grey i protest mot byggingen av Belo Monte-dammen i Brasil. Han diskuterer hvordan ulike materielle og tekstlige oversettelsesprosesser har bidratt til å etablere denne totempælen som et lokalt og globalt symbol for verdens mulige undergang. Han argumenter for at man må gå til den folkloristiske faghistorien for å forstå de oversettelsesprosessene som ligger bak. Man må forstå «den folkloristiske kjeden av ting og tegn som har muliggjort 'totempælen'», skriver han. I den

siste artikkelen i dette nummeret er det folkloristikkens metode og faghistorie som står i sentrum. Her undersøker Audun Kjus, Kyrre Kverndokk, Leiv Sem og Line Esborg Moltke Moes feltarbeidsmetodikk. Det gjør de ved å studere hans innsamlingsarbeid i lys av Kenneth Goldsteins klassiske metodebok *A guide for field workers in folklore*, fra 1964.

På denne måten gratulerer vi Bjarne Rogan med 70 år og takker for hans bidrag for faget så langt.

Temareaktører

Anne Eriksen og Kyrre Kverndokk